

Warszawa, 13.03.2009 r.

OŚWIADCZENIE

**Rzecznika Prasowego Prezesa GUS Wiesława W. Łagodzińskiego
w sprawie publikacji prasowych dotyczących Narodowego Spisu Powszechnego Ludności
i Mieszkań 2011.**

W związku z tym, że echa medialne problematyki, której dotyczy oświadczenie stały się publiczne uważam za konieczne i uzasadnione, by stanowisko przekazać do całej opinii publicznej.

W związku z artykułem Pani Redaktor Izabeli Leszczyńskiej zatytułowanym „**Spis powszechny czy inwigilacja?**” (zamieszczonym we wtorek 10 marca 2009 r. w „Dzienniku. Polska, Świat, Europa”) oraz licznymi publikacjami i pytaniami prasowymi powstałymi w oparciu o ten tekst oświadczam, że informacje przekazane we wspomnianym artykule, a także komentarze powstałe na jego podstawie są niezgodne ze stanem faktycznym:

- Nieprawdą jest, że w 2011 roku ma powstać jakakolwiek „super baza” danych o Polakach. Powstanie zbiorów jednostkowych danych nieidentyfikowalnych, analogiczny jak przy wszystkich poprzednich spisach. Nieporozumieniem jest stwierdzenie, iż baza oparta o rejestry jest największą z dotychczas zgromadzonych. Każdy poprzedni spis gromadził podobną bazę, a zakres zebranych informacji był zbliżony do tego, jak się to obecnie proponuje. Ponadto po każdym spisie dokumenty pisane (formularze spisowe) były natychmiast niszczone.
- Kłamstwem jest informacja, że w tzw. bazie, będą dane o zarobkach, alimentach, zadłużeniach Polaków, itd.
- Zawartość tzw. bazy zasilana będzie rejestrami urzędowymi, w niezbędnym minimum.
- Nieprawdą jest, że Kancelaria Prezesa Rady Ministrów wydaje specjalne polecenia w sprawie stworzenia super bazy, ponieważ przygotowanie i realizacja spisu jest konsekwencją polskich przepisów, przepisów UE oraz zobowiązań międzynarodowych Polski. Decyzja o upoważnieniu Prezesa GUS do prac przygotowawczych do Spisu 2011 wydana jest na podstawie tych właśnie przepisów.
- Nieścisle jest przytoczenie wypowiedzi przedstawiciela Fundacji Helsińskiej, który na antenie publicznego radia potwierdził wyjaśnienie całej sprawy.
- Świadomą niedokładnością jest stwierdzenie, że GUS chce otrzymać informacje od ministrów i szefów urzędów, ponieważ informacje zgromadzone będą wyłącznie z rejestrów i wyłącznie w zakresie problematyki NSP 2011, która zostanie ustalona w ustawie przyjętej przez Sejm.
- Informacje gromadzone od samorządów dotyczą: danych meldunkowych, pomocy społecznej oraz ogólnej sytuacji socjalnej mieszkańców, są publicznie znane i nie odnoszą się do żadnych wielkości i wartości materialnych.
- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych współpracował i współpracuje z GUS. Zastrzeżenia i wątpliwości zgłaszane przez GIODO były i są na bieżąco rozpatrywane i wyjaśniane. GIODO zgłosił również zastrzeżenia dotyczące zasadności korzystania z niektórych rejestrów. W tym zakresie trwają dalsze uzgodnienia nad wyeliminowaniem rozbieżności i powstałych zastrzeżeń.
- Niezrozumiałe jest budzenie fobii wobec reprezentacyjnych badań ankietowych, w których odpowiedź na pytania jest dobrowolna. W Polsce, gdzie tygodniowo przeprowadza się kilka różnego rodzaju badań ankietowych, tego typu działania są niezrozumiałe i szkodliwe społecznie.
- GUS gwarantuje pełną poufność zgromadzonych informacji, a organizacja pracy, rozwiązania techniczne, metodologiczne i organizacyjne czynią zgromadzone zbiory całkowicie niedostępnymi dla osób nieuprawnionych.

- Spis oparty o rejestry bardzo krótko zachowuje cechy personalne uzyskane z rejestrów, a poziom zagrożenia jest niepomiaralnie mniejszy niż było to kiedyś w przypadku materiałów drukowanych. Szansa na skuteczny atak na taki rejestr przy tym systemie organizacji struktury zbiorów i organizacji zabezpieczeń jest praktycznie zerowa.

W konsekwencji powyższych stwierdzeń oświadczam, że :

1. GUS rozpoczął prace przygotowawcze do Spisu (NSP 2011) zgodnie z wieloletnim programem pracy Rady Ministrów, a Prezes Głównego Urzędu Statystycznego uzyskał stosowne upoważnienie Prezesa Rady Ministrów do realizacji tych zadań.
2. Wszystkie prace związane z procesem przygotowań do Spisu Powszechnego 2011 są zgodne z polskim porządkiem prawnym (www.stat.gov.pl/gus/5336_PLK_HTML.htm).
3. Zgodnie z prawem, wymogami unijnymi i zaleceniami ONZ, przy przeprowadzaniu spisu należy korzystać ze źródeł administracyjnych. Ze względu na możliwość obniżenia kosztów spisu oraz zmniejszenie obciążenia obywateli procedura zaproponowana w organizacji Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (na podstawie standardów obowiązujących w Unii Europejskiej) oparta jest o rejestry administracyjne.
4. Działania te są realizowane z powodzeniem w wielu krajach europejskich, zwłaszcza skandynawskich, gdzie spisy wykonuje się wyłącznie na podstawie rejestrów. Dzięki wykorzystaniu rejestrów administracyjnych w czasie realizacji NSP 2011 10-krotnie zmniejszy się liczba rachmistrzów, a wykorzystanie rejestrów prowadzi do zmniejszenia ilości pytań zadawanych w formularzach spisowych.
5. W toku prac przygotowawczych do Spisu przeprowadzono szerokie konsultacje społeczne, m.in. ze środowiskami naukowymi, samorządami, administracją wszystkich szczebli, organizacjami społecznymi i pracowniczymi. Projekt był przedmiotem konsultacji z Polską Akademią Nauk, instytutami i katedrami wyższych uczelni, Naukową Radą Statystyczną, Rządową Radą Ludnościową oraz Radą Statystyki przy Prezesie Rady Ministrów.
6. Procedury przygotowywania i agregacji informacji spisowych odpowiadają dotychczasowym praktykom spisów na całym świecie, to jest gromadzeniu informacji o wszystkich mieszkańcach kraju w formie i trybie określonym właściwymi przepisami.
7. **Statystyka publiczna jest upoważniona do dostępu do danych imiennych na mocy ustawy o statystyce publicznej z 1995 roku z późniejszymi zmianami. Jest równocześnie zobowiązana do rygorystycznego przestrzegania tajemnicy statystycznej pod groźbą kar. Wszystkie te ograniczenia mają pełne odniesienie do spisów w Polsce i na świecie. Nie jest znany żaden przypadek złamania tajemnicy statystycznej przez służby statystyki publicznej, natomiast wszelkie próby uchylecia czy też zwolnienia z tego obowiązku zostały przez statystykę oddalone, czego przykładem jest trwający proces konfrontacji w tym zakresie z niektórymi organami prokuratury.**
8. Procedury informatyczne towarzyszące spisom zawierają zakres ograniczeń i kontroli dostępu do zbiorów, który zagwarantowany jest przez nowoczesne programy i techniki obliczeniowe. Nie ma żadnej szansy, by w stosunkowo krótkim okresie czasu agregacji danych z rejestrów ktokolwiek nieuprawniony uzyskałby dostęp do tych baz. Natychmiast po zakończeniu agregacji kasowane są identyfikatory personalne.

Zdaniem GUS sposób prezentacji problematyki przez media, przygotowań do Spisu, przedstawiony przez Redakcję Dziennika, jest nieuprawniony i niezgodny ze stanem prawnym oraz faktycznymi działaniami GUS związanymi ze Spisem. Za szczególnie szkodliwe uważam grafikę i tytuł towarzyszący tekstowi. Działania tego rodzaju, nacechowane tendencyjną interpretacją, podważają społeczną pozycję statystyki publicznej. Uważam za niedopuszczalne, by prawnie umocowane działania publiczne były w taki sposób deprecjonowane w oczach opinii publicznej.

Uzupełnieniem do powyższego oświadczenia jest materiał opracowany przez Departament Badań Demograficznych GUS.

Wiesław Władysław Łagodziński
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS